

“Wat mooi is, mooi houden,”

Uitkijkend over de Maas en de Bloemenstraat bij het Gennepershuis is ook de conclusie van de leden van het Q-team: het gebied beschikt over sublieme kwaliteiten. De nabijheid van de Maas en Niers betekent echter ook kans op hoogwater. De leden van het Q-team proberen deze middag tijdens een veldbezoek gevoel te krijgen bij het versterken van de huidige dijken en het traceren van nieuwe waterkeringen. En vooral: hoe dit samen kan gaan met bijvoorbeeld het behouden van het prachtige zicht vanaf de Bloemenstraat op het Maasdal. Ruud Dubbeld, voorzitter van het Q-team, vertelt hoe je dit bijzondere landschap kan blijven koesteren.

Vanaf de start betrokken

Het Q-team wordt door het project betrokken om vanuit hun expertise mee te denken en feedback te geven gedurende het hele proces. Ruud: "Gelukkig worden wij al aan de voorkant meegenomen. Dat is niet altijd zo; ruimtelijke kwaliteit komt bij veel projecten pas aan het eind om de hoek kijken. Binnen het project Lob van Gennep wordt dit aspect echter zo belangrijk gevonden, dat het als gelijkwaardig wordt gezien aan de andere twee hoofddoelen: het verbeteren van de hoogwaterveiligheid en waterbergende werking om te zorgen voor waterstandsverlaging stroomafwaarts."

Leidende principes als kader voor advies

Zo hebben de experts van het Q-team mee nagedacht over welke leidende principes er voor de Lob van Gennep worden opgesteld. Deze vormen de vertrekpunten voor ruimtelijke kwaliteit; het kader van waaruit afspraken worden gemaakt en adviezen worden gegeven. Ruud vertelt waarom deze leidende principes zo belangrijk zijn: "Ruimtelijke kwaliteit omvat eigenlijk heel veel aspecten; van historie tot natuur, van recreatie en beleving tot landschap. En natuurlijk de belangrijke vraag voor de bewoners in het gebied: 'Wat gebeurt er bij mij voor de deur?'. De Lob van Gennep heeft zo'n mooi en bijzonder landschap, rijk aan kwaliteit, beleving en

Ruud Dubbeld is landschapsarchitect en voorzitter van het Expertteam ruimtelijke kwaliteit (Q-team) Lob van Gennep. Het Q-team is een samenstelling van experts op het gebied van ruimtelijke kwaliteit, of anders gezegd: het versterken van de landschappelijke kwaliteiten in de meest brede zin. Zo heeft naast Ruud ook een historicus, ecooloog en een stedenbouwkundige zitting in het team. "Het is onze taak om gevraagd, maar zeker ook ongevraagd, advies te geven aan het projectteam en de stuurgroep", zegt Ruud. "Vanuit onze expertise natuurlijk. Wij hebben daarin een onafhankelijke rol, omdat we verder niet gebonden zijn aan het project. Dat is erg prettig. Op het moment dat wij vinden 'het gaat niet goed', trekken wij aan de bel."

historie, dat we ervoor moeten waken deze bijzondere aspecten niet kwijt te raken. Daarom speelt ruimtelijke kwaliteit ook door het hele proces een rol van betekenis. Als er een dergelijke grote ingreep gaat plaatsvinden, moet je altijd veel aandacht geven aan hoe je dat gaat doen. Je moet weten hoe het landschap in elkaar zit, zodat het plan daar goed op aansluit. Je moet wat mooi is, mooi houden."

In dialoog met de bewoners

De leidende principes helpen daarbij, ze houden de betrokkenen scherp en vormen het kader van waaruit er wordt gedacht. "Ik ben er namelijk heilig van overtuigd dat we het landschap met deze ingrepen nog mooier kunnen maken. 'We doen het nu en dan doen we het goed', zeg ik altijd. Om dat te kunnen, om die verandering goed vorm te geven, moeten we inzicht in en begrip voor de omgeving hebben. Het aangaan van de dialoog met bewoners van het gebied is voor mij een erg belangrijk onderdeel. We moeten er iets van maken waar mensen in de toekomst over zeggen: 'wat ze toen hebben gedaan, daar zijn we blij mee!'"

De vijf leidende principes

De leidende principes zijn ruimtelijke uitgangspunten en ambities met als doel om bij het versterken van de dijken en het traceren van nieuwe waterkeringen de (gebieds)kwaliteiten te behouden en waar mogelijk te versterken. Zij vormen op die manier een ruimtelijke leidraad.

- 1 Bij de tracékeuze voor en versterking van de dijk en eventuele herinrichting van beken en natuurontwikkeling is het landschap leidend.
- 2 Bij het ontwerp van de dijk komen we tot vanzelfsprekende dijken, denkend vanuit de directe omgeving.
- 3 De dijk en directe omgeving dragen bij aan het contact van de dorpen met de Maas en Niers.
- 4 Verbeter de ontsluiting en toegankelijkheid van het landschap voor gebruikers, wandelaars en fietsers.
- 5 Dijkversterking en mogelijke maatregelen aan beekherstel en natuurontwikkeling zijn een fundament en katalysator voor de ontwikkeling van een vitaal landschap.

Aansluiten bij bestaande initiatieven

Er zijn diverse ruimtelijke kansen, ook wel meekoppelkansen genoemd, om al lopende projecten, concrete ambities of initiatieven te betrekken bij dit project. Het gaat dan bijvoorbeeld om wandelroutes, natuurontwikkeling of creëren van aantrekkelijke verblijfsplekken in het gebied. Zodat ze naadloos op elkaar aansluiten en elkaar zelfs versterken. "Ik vind het belangrijk dat die zaken naar boven worden gehaald", zegt Ruud. "Dit is niet zozeer de taak van mij als lid van het Q-team, maar wij geven er wel advies over. Wij kijken vanuit een helicopterview naar het gebied en adviseren over de kansen die wij zien. Het projectteam is hier ook actief mee bezig, maar dan door gesprekken te voeren met mensen uit het gebied. Zo halen we vanuit twee kanten naar boven wat er speelt en welke kansen er liggen."

Het verbinden van de opgaven kan leiden tot meer waarde(n)

Naast ruimtelijke kwaliteit moet het project ook zorgen voor het verbeteren van de hoogwaterveiligheid en de waterbergende werking. Maar gaat dat eigenlijk wel samen? "Wij kijken niet met oogkleppen op alleen naar de ruimtelijke kwaliteit, want dan weet je zeker dat je er niet komt. Je bent eigenlijk op zoek naar een soort optimum waarin alle aspecten bij elkaar komen. We zijn er zeker nog niet, we hebben nog iets op te lossen met elkaar, maar ik ben ervan overtuigd dat we straks tot een keuze komen die het beste is voor het gebied en de wateropgaven. Ik zie mogelijkheden om nieuwe kwaliteiten aan het gebied toe te voegen die de ingreep ten goede komen."

Aansluiten bij het landschap

Onlangs maakte de Stuurgroep Lob van Gennep bekend dat de tussenresultaten van de onderzoeken eenzelfde richting inwijzen, namelijk die van het alternatief 'Reguliere Dijken'. Ten tijde van dit interview waren deze tussenresultaten nog niet volledig bekend. Ruud: "Aan elk alternatief kleven verschillende aspecten. Ze hebben allemaal een andere dijkhoogte en dus een andere footprint. Kijkend door de oogharen van ruimtelijke kwaliteit, kan ik stellen dat hoe minder de dijk verhoogd hoeft te worden, hoe beter we die kunnen inpassen in het landschap. Dat betekent niet dat we bij de alternatieven met hogere dijken de ruimtelijke kwaliteit niet kunnen nastreven. Integendeel, daar kan het ook. Maar, het feit blijft dat hoe minder de dijk verhoogd hoeft te worden, hoe gemakkelijker het is om deze mooi in het landschap in te passen."

Oog voor nationaal en lokaal belang

Op de vraag of Ruud nog een advies heeft aan alle betrokkenen bij het project, antwoordt hij: "We moeten beseffen dat we het met elkaar doen. Er liggen veel verschillende vraagstukken en daar moeten we het juiste evenwicht in vinden. Dus én rekening houden met het grote perspectief (het veiligheidsbelang, zowel in het gebied als stroomafwaarts), én met de details ('wat gebeurt er voor mijn deur?'). Iedereen moet daarin zijn steentje bijdragen en ik ben blij dat ik dat, samen met mijn collega's van het Q-team, ook kan doen."

Over de Lob van Gennep

Lob van Gennep is een gezamenlijk project van het Rijk (Rijkswaterstaat en het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat), provincies Limburg, Noord-Brabant en Gelderland, waterschappen Limburg en Aa en Maas en gemeenten Gennep en Mook en Middelaar. Het project is erop gericht om het gebied tussen Mook en Gennep beter te beschermen tegen hoogwater door de huidige dijken hoger en sterker te maken. En tegelijkertijd de aanwezige waterbergende werking van het gebied te verbeteren (en daarmee stroomafwaarts te zorgen voor waterstandsverlaging).